
BIBLIOTECA ȘCOLARULUI
Ana Blandiana
GENIUL DE A FI
LITERA

biblioteca școlarului

Ana
BLANDIANA

GENIUL DE A FI

Litera
INTERNAȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

TABEL CRONOLOGIC

1915 *25 martie* Se naşte în familia ţăranilor Gheorghe şi Ana Coman din comuna Murani, plasa Vinga, judeţul Timiş, primul lor copil, Gheorghe, tatăl viitoarei poete. Licenţiat în drept şi teologie, profesor la liceele "Diaconovici-Loga" şi "Mihai Viteazul" din Timişoara, el va participa, în calitate de preot cu grad de maior, la eliberarea Transilvaniei de nord, a Ungariei şi Cehoslovaciei, iar după război va fi profesor la liceul "Partenie Cosma" din Oradea, apoi preot la catedrala ortodoxă din acelaşi oraş. Deţinut politic şi condamnat pentru "uneltire împotriva statului", moare după o viaţă de dramatică demnitate, în vârstă de 49 de ani, într-un accident, la numai câteva săptămâni după deschiderea închisorilor din 1964.

1915 *10 aprilie* Se naşte în familia ţăranilor Gheorghe şi Valeria Diacu din satul Blandiana, plasa Vinţul de Jos, judeţul Alba, al doilea din cei opt copii, Otilia, mama scriitoarei. După ce la vârsta de 17 ani îşi pierde ambii părinţi, va munci, ca expert contabil, pentru a-şi creşte fraţii mai mici, ca şi, mai târziu, când, în lungi ani de detenţie politică a soţului ei, îşi va creşte şi educa singură cele două fiice.

1942 *25 martie* Se naşte la Timişoara, ca primă fiică a cuplului Gheorghe şi Otilia Coman, Otilia-Valeria, cea căreia în familie şi printre prieteni i se va spune constant Doina, iar în literatură se va numi Ana Blandiana.

1947 *11 septembrie* Se naşte Geta, sora mai mică a poetei.

1949—1952 Urmează şcoala primară în cartierul Viilor din Oradea, având-o ca învăţătoare pe Tamara Stamatiu, la ale cărei ore de compunere îşi va deconspira primele versuri.

1952—1959 Urmează cursurile claselor V—XI ale Şcolii generale nr. 2 din Oradea (fostul liceu “Oltea Doamna”), având ca profesor de română pe Eugen Groza (el însuşi autor de teatru şi proză) şi ca profesoară de istorie pe Eleonora Ilie, al cărei inteligent şi amar patriotism o va marca, imprimându-i pentru toată viaţa nevoia de a-şi raporta destinul la destinul colectiv. Este perioada lecturilor intense, a participării la cenacluri, a încercărilor în toate genurile şi în toate stilurile, a premiilor şcolare şi a concursurilor literare pentru elevi, a primelor versuri publicate în revistele de copii.

1959 Debutează în revista “Tribuna” din Cluj cu poezia *Originalitate*, semnând pentru prima oară Ana Blandiana.

În urma unui denunţ trimis de la Oradea tuturor publicaţiilor din ţară, în care se cere interzicerea ei ca “fiică a unui duşman al poporului”, pierde pentru următorii ani dreptul de a publica. Despre această perioadă Ana Blandiana va scrie mai târziu: “Am fost cunoscută ca poet interzis, înainte de a fi cunoscută ca poet”.

1960 Se căsătoreşte cu Romulus Rusan.

1963 După o interdicţie de patru ani, redebutează, de data aceasta irevocabil, în revista “Contemporanul”, condusă de G. Ivaşcu.

1963—1967 Urmează şi termină cursurile Facultăţii de filologie a Universităţii din Cluj.

1964 Îi apare prima carte, *Persoana întâia plural,* versuri, cu o prefaţă de Nicolae Manolescu, Editura pentru Literatură.

1966 *Călcâiul vulnerabil,* versuri, Editura pentru Literatură.

Prima participare la un festival internaţional de poezie: Festivalul de la Lahti, Finlanda.

1967 Se mută la Bucureşti.

1967—1968 Lucrează ca redactor la revista “Viaţa Studenţească”.

1967—1970 Scrie lunar în revista “Amfiteatru”, sub genericul “Pururi tânăr, înveşmântat în manta-mi”, o rubrică de eseuri despre poeţi morţi tineri.

1968 *Mai* Este invitată să susţină un recital de poezie în cadrul stagiunii Teatrului Naţional de la Paris. În zilele următoare asistă la mişcările de stradă — la celebrul “Mai contestatar”.

Iunie-iulie Călătorie la Praga împreună cu Romulus Rusan, invitată de guvernul ceh să scrie o carte despre “Primăvara de la Praga”.

1968—1973 Semnează săptămânal în revista “Contemporanul” o rubrică denumită în primii patru ani *Antijurnal,* iar apoi *Corespondenţe.*

1968—1975 Lucrează ca redactor la revista “Amfiteatru”.

1969 *A treia taină,* versuri, Editura Tineretului.

Premiul de poezie al Uniunii Scriitorilor.

Realizează, împreună cu Andrei Şerban şi cu actorii Irina Petrescu, Mariana Mihuţ şi Florian Pittiş, două filme de poezie pentru televiziune.

Descoperirea Italiei, prima călătorie de studiu şi documentare prin muzeele şi şantierele arheologice ale peninsulei, devenită, alături de pasiunea pentru muzica clasică, cea mai importantă contribuţie neliterară la formarea intelectuală a scriitoarei.

1970 *Calitatea de martor,* eseuri, Editura Cartea Românească.

Cincizeci de poeme, Editura Eminescu, volum antologic conţinând o selecţie din cărţile anterioare şi 10 poezii inedite.

Premiul Academiei.

1971 *Homokóra (Clepsidra),* versuri, traducere de Hervay Gizella, Editura Kriterion.

Calitatea de martor, ediţia a doua, Editura Cartea Românească.

1972 Apare *Octombrie, Noiembrie, Decembrie,* versuri, Editura Cartea Românească.

1973 *Povestiri crepusculare* de Michel de Ghelderode, traducere şi cuvânt înainte de Ana Blandiana.

Decembrie 1973 — mai 1974 Participă, împreună cu Romulus Rusan, la Programul Scriitoricesc Internaţional (International Writing Program) al Universităţii din Iowa-City (S.U.A.).

Martie-aprilie Cei doi scriitori întreprind o călătorie cu autobuzul în jurul Statelor Unite, pe care Romulus Rusan o va descrie în cartea sa *America ogarului cenuşiu.*

Este realizat un film de scurt metraj (25 min.) pentru "Library of Congress", cuprinzând versuri în lectura autoarei.

1974 *Poezii,* Editura Cartea Românească, volum antologic cuprinzând o selecţie din volumele anterioare şi 13 poeme inedite.

1974—1988 Susţine săptămânal şi din ce în ce mai dificil, pe măsura inăspririi cenzurii, rubrica denumită Atlas, "România literară".

1975—1977 Obligată să demisioneze de la "Amfiteatru", lucrează ca bibliotecară la Biblioteca Institutului de Arte Plastice.

1976 *Eu scriu, tu scrii, el, ea scrie,* eseuri, Editura Cartea Românească.

1977 În urma cutremurului din 4 martie şi a prăbuşirii blocului din strada Colonadelor, va trăi de acum înainte mai mult la ţară, într-un sat din Câmpia Dunării. Schimbare de viaţă şi destin.

Somnul din somn, versuri, Editura Cartea Românească.

Cele patru anotimpuri, proză fantastică, Editura Albatros (respinsă întâi de cenzură, cu motivaţia "tendinţe antisociale").

1978 *Poeme,* în colecţia "Cele mai frumoase poezii", Editura Albatros, cu o prefaţă de Al. Philippide şi un portret de Eugen Drăguţescu.

Cea mai frumoasă dintre lumile posibile, însemnări de călătorie, Editura Cartea Românească.

1980 *Întâmplări din grădina mea,* versuri pentru copii, Editura Ion Creangă.

Premiul de literatură pentru copii al Uniunii Scriitorilor.

1981 *Ochiul de greier,* versuri, Editura Albatros.

Casa de discuri Electrecord editează discul “Ana Blandiana citeşte din versurile sale”, cuprinzând 28 de poeme.

1982 *Poeme—Poems,* ediţie bilingvă, Editura Eminescu, traducere în limba engleză de Dan Duţescu, cu o prefaţă de D. Micu.

I se decernează, la Viena, în aula Universităţii Vechi, premiul internaţional Gottfried von Herder, pentru “Dimensiunea supratemporală pe care o conferă poeziei sale teme ca puritatea şi căderea în păcat, moartea şi supravieţuirea, dragostea ca năzuinţă spre absolut şi evadare din materialitate” şi ca un semn al “preţuirii faţă de opera sa poetică şi eseistică, ce reprezintă o meditaţie profundă asupra creaţiei şi asupra fiinţei omeneşti şi care, refuzând atât biografismul, cât şi artificialitatea, consacră poezia ca mit creator”.

În următoarele trei luni întreprinde, împreună cu Romulus Rusan şi sub auspiciile premiului câştigat, o călătorie spre sud, spre lumea mediteraneană a vechilor culturi: Egipt, Israel, Grecia, Roma, Bizanţ. În cartea sa *O călătorie spre marea interioară,* Romulus Rusan va descrie această experienţă.

Proiecte de trecut, proză fantastică, Editura Cartea Românească. Oprită iniţial de cenzură, cartea apare totuşi în urma decernării premiului Herder. În anii următori va deveni cea mai tradusă carte a autoarei.

Premiul de proză al Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti.

1983 *Ora de nisip,* ediţie antologică, însoţită de o selecţie de texte critice şi cuprinzând şi 31 de poeme inedite, Editura Eminescu.

Alte întâmplări din grădina mea, Editura Ion Creangă, versuri pentru copii.

1984 *Coridoare de oglinzi,* eseuri, Editura Cartea Românească.

Pieta achillesowa i inne wiersze (Călcâiul vulnerabil şi alte poeme), Wydawnitctwo Literackie Krakow-Wroclaw, traducere în limba poloneză şi prefaţă de Zbigniew Szuperski.

Honnan jön a nyar? (De unde vine vara?), Editura Ion Creangă, traducere în limba maghiară de Lendvay Éva.

Decembrie Apar în revista "Amfiteatru" cele 4 poeme *(Eu cred, Cruciada copiilor, Noi, plantele, Totul)* care, în urma scandalului produs (soldat cu interdicţia de publicare pentru autoare şi penalizări pentru redacţie), se răspândesc transcrise de mână ("primul samizdat românesc") şi sunt traduse şi publicate în nenumărate ţări. Ziarul britanic "The Independent" le dedică o întreagă pagină în care fiecare cuvânt al poemului *Totul* este decodificat, realizându-se o adevărată şi demascatoare radiografie a dictatului din România.

1985 *Stea de pradă,* versuri, Editura Cartea Românească.

Don't be afraid of me (Nu-ţi fie teamă de mine), Spiritual Poetry Collection, Detroit, Michigan.

Valaki engem álmodik (Poate că mă visează cineva), Editura Kriterion, traducere în limba maghiară de Farkas Árpád.

1986 *Autoportret cu palimpsest,* eseuri, Editura Eminescu.

Săn v sănia (Somnul din somn), în colecţia "Poeticen globus" a Editurii Narodna Cultura, Sofia, traducere în limba bulgară de Rumeana Stanceva.

Martie Este invitată să susţină un recital de versuri în cadrul lecturilor de la Covent Garden (The Covent Garden Readings), Londra. Nu primeşte viza, încât pe marea scenă londoneză în locul poetei apare o bandă cu înregistrarea vocii ei şi o scrisoare de protest a organizatorilor.

Im Einverständnis mit des Erde (În înţelegere cu pământul), Verlag Vogt, traducere în limba germană de Hans Diplich.

Întâmplări din grădina mea şi Alte întâmplări din grădina mea, ediţia a doua, Editura Ion Creangă.

Sluciki v moiata gradina (Întâmplări din grădina mea), Editura Ion Creangă, traducere în limba bulgară de Paulina Corbu.

1987 *Oraşe de silabe,* însemnări de călătorie, Editura Sport-Turism.

Stihotvorenia, rasskazî, ăsse (Poezii, povestiri, eseuri), Editura Raduga, Moscova, traducere în limba rusă şi postfaţă de Anastasia Starostina, cu o prefaţă de Mihail Roşcin.

L'ora di sabbia, poeme, traducere de Adriana Milescu, Editura Saval, Bologna.

1988 La Editura Muzicală apare volumul lui Sigismund Toduţă *Lieduri pentru voce şi pian pe versuri de Ana Blandiana,* cuprinzând 16 lieduri. (De-a lungul anilor au mai scris cicluri de lieduri pe versurile poetei compozitorii Cornel Ţăranu, Hans Peter Türk, Valentin Timaru, Walter Mihai Klepper etc.)

La Teatrul Mic are loc premiera spectacolului *Cu ochii deschişi,* realizat şi interpretat de Irina Răchiţeanu-Şirianu din scrierile, în versuri şi proză, ale Anei Blandiana. (Spectacole asemănătoare au mai fost realizate în timp pe scenele teatrelor din Iaşi, Arad, Oradea, Bacău.)

Kopie eines Alptraums (Imitaţie de coşmar), nuvele, Verlag Volk und Welt, traducere în limba germană de Veronika Riedel.

Întâmplări de pe strada mea, versuri pentru copii, Editura Ion Creangă.

Descoperirea de către cititori a unui pamflet politic travestit în poezie pentru copii şi recunoaşterea dictatorului sub înfăţişarea parodică a Motanului Arpagic a atras după sine interzicerea cărţii (epuizată, de altfel, între timp) şi a autorului ei. Este oprită de asemenea difuzarea altor două cărţi aflate sub tipar: volumul de poezii din BPT la Editura Minerva şi un volum în limba germană cu o prefaţă de Ana Blandiana la Editura Kriterion. De data aceasta însă nu este vorba de o interdicţie doar pentru viitor, ci şi pentru trecut: cărţile Anei Blandiana au fost scoase din biblioteci şi au fost prohibite nu numai textele semnate de ea, ci şi cele care, sub alte semnături, îi citau, chiar dacă în treacăt, numele.

1989 În urma ecoului interdicţiei în mass-media internaţională (poemul cu motanul-dictator este tradus în majoritatea limbilor europene) şi a protestelor legate de aceasta (de exemplu, din iniţiativa poetului italian Andrea Zanzotto şi a profesorului Lorenzo Renzi de la Universitatea din Pa-

dova, treizeci de personalităţi culturale italiene au semnat o scrisoare de protest) se anunţă apariţia volumului din “Biblioteca pentru toţi”, pentru ca — printr-un gest de sens contrar, dar lipsit de publicitate — să fie retras de pe piaţă, la câteva zile după difuzare. Difuzarea a continuat printr-o adevărată bursă neagră din depozitele interzise şi s-a sfârşit prin punerea în vânzare a ceea ce mai rămăsese, după revoluţie.

Sniega Stunda, poeme şi eseuri, traducere în limba letonă de Leons Briedis. Editura Liesma, Riga.

Poeme-Poems, volum bilingv, traducere în engleză de Crisula Ştefănescu şi Inta Moruss-Wiest (poemul “O vedetă de pe strada mea” — “A star for my street” tradus de Richard Wiest). “Revue des Etudes Roumaines, Paris.

22 decembrie Ana Blandiana este anunţată la televiziune, fără a fi întrebată, printre membrii Consiliului Frontului Salvării Naţionale.

26 decembrie Are loc prima întrunire a Consiliului F.S.N., în care este propusă şi refuză să devină vicepreşedinte al noii conduceri a ţării.

1990 *29 ianuarie* Demisionează din Consiliul F.S.N. în semn de protest împotriva transformării acestuia în partid şi a violenţelor organizate împotriva opoziţiei politice.

Arhitectura valurilor, poezii, Editura Cartea Românească.

Aprilie Face parte dintre vorbitorii din Piaţa Universităţii.

Noiembrie Este unul dintre iniţiatorii şi fondatorii Alianţei Civice, al cărei preşedinte devine în mai multe rânduri, în anii următori.

A Megálmodott, nuvele, traducere în limba maghiară de Lendvay Eva, Editura Europa, Budapesta.

Se reînfiinţează PEN CLUB-ul român (secţie a organizaţiei mondiale a scriitorilor), al cărui preşedinte devine Ana Blandiana.

The Hour of Sand, poeme alese, traducere în limba engleză de Peter Jay şi Anca Cristofovici, Anvil Press Poetry, Londra.

En kyma full av Fjäntar, poeme, traducere în limba suedeză de Jon Milos, Editura Symposion, Stockholm.

Kanskje noen drommer meg, poeme, traducere în limba norvegiană de Ion Văleanu şi Wera Saether, Solum Forlag, Oslo.

Kopie eines Alptraums, nuvele, ediţia a doua, Steidf Verlag, Göttingen, traducere în limba germană de Veronika Riedel, cu o postfaţă de Paul Schuster.

1991 *100 de poeme,* Editura Tinerama.

Étoile de proje, poeme, traducere în limba franceză de Hélène Lenz, Ateliers du Tayrac.

1992 *Kopie van een nachtmerrie,* nuvele, traducere în limba olandeză de Jan Witlem Bos, Editura Van Gennep, Amsterdam.

Sertarul cu aplauze, roman, Editura Tinerama, ediţia întâia (ediţia a doua va apărea în 1993)

1993 *Die Applausmaschine,* roman, traducere în limba germană de Ernest Wichner, Steidi Verlag, Göttingen.

Svedosci, poezii, traducere în limba sârbă de Petru Cârdu, Vârşaţ.

Mai Ana Blandiana susţine la Universitatea Sorbonne din Paris un ciclu de conferinţe despre "Rădăcinile răului românesc" şi "Convertibilitatea suferinţei". Cu acest prilej DAAD (Oficiul german de studii universitare) editează un volum trilingv (română-franceză-germană) *Ana Blandiana,* iar Maison des Ecrivains din Paris îi dedică o seară omagială.

Poezii, traducere în limba albaneză de Kopi Kycyku, Shtepia Botuese Enciklopedike, Tirana.

1994 Fondator şi preşedinte al Fundaţiei "Academia Civică".

Clair de mort, poeme, traducere în limba franceză de Gérard Bayo, prefaţă de Ion Pop, Librarie Bleue, Troyes.

EngelErnte, poeme, ediţie bilingvă, traducere în limba germană de Franz

Hodjak, postfaţă de Peter Motzan, Ammann Verlag, Zürich.

1995 *Imitaţie de coşmar,* nuvele, Editura Du Style.

1996 *În dimineaţa de după moarte*, poeme, Editura Du Style.

1997 *La cules îngeri*, poiezii, colecţia “Biblioteca şcolarului”, Editura Litera.

De-a lungul anilor, poeta a întreprins — ca invitată a unor universităţi, academii, organizaţii culturale — mai multe călătorii de documentare şi studiu în diverse ţări europene şi a participat la congrese şi festivaluri de poezie. În afara volumelor menţionate, i-au mai apărut grupaje de poeme în reviste şi antologii din Anglia, S.U.A., Italia, Spania, Franţa, Belgia, Germania, Austria, Olanda, Finlanda, Polonia, Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, Brazilia, Cuba, Turcia, Siria, Grecia, China, Japonia, Israel, Albania.

După 1989, acestor traduceri li se adaugă eseurile literare şi articolele de analiză politică apărute în marile ziare germane sub semnătura Anei Blandiana, ca şi nenumărate conferinţe, lecturi publice, interviuri, intervenţii la colocvii, simpozioane şi mese rotunde în principalele ţări europene.

Elena MURGU